

Husk at få melet låst inde

Af professor Lars Bo Langsted

Juridisk Institut, Aalborg Universitet

»Købmand idømt 1 års fængsel for overtrædelse af Kirkeministeriets regler om opbevaring af mel! Ved en uvarslet ransagning tidligt tirsdag morgen foretaget af Erhvervs- og Selskabsstyrelsen af købmand Madsens forretning, fandt styrelsen 4 kg. mel, der blev opbevaret i et ikke-aflåseligt skab«

Nej vel – det lyder hverken troværdigt eller realistisk. Alligevel kunne det blive resultatet af et lovforslag, der har været 1. behandlet i Folketinget. Eller sagt på en anden måde: ingen af de partier, der har tilkendegivet, at de vil støtte lovforslaget, kan garantere, at det ikke er det, de vil stemme ja til.

Lovforslaget lyder det tilforladelige navn: »lov om sikring af visse biologiske stoffer, fremføringsmidler og relateret materiale« og er fremsat af ministeren for Sundhed og Forebyggelse. Forslaget har det særdeles tiltalende mål at forhindre terrorister i at anvende biologiske anslag mod mennesker. Midlet hertil er en lov, der antageligt skal regulere eventuelt forbyde opbevaring, fremstilling, transport og så videre af »biologiske stoffer, fremføringsmidler og relaterede materialer ... der vurderes at kunne anvendes ved biologiske anslag mod mennesker.«

Læseren må undskylde, at jeg ikke mere præcist kan angive, hvordan man vil forhindre sådanne stoffer i at komme i terroristers hænder, hvilke krav man vil stille til virksomheder og personer, der håndterer sådanne stoffer eller hvilke stoffer, det egentlig er, der er tale om. Det eneste, der kan siges med sikkerhed er, at der ikke kan foretages ransagning af private hjem for at sørge for at loven overholdes, og at den, der overtræder de regler, man ikke kan se endnu – for de findes nemlig ikke – kan straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år.

Lovforslaget består af 8 §§'er, hvoraf de tre sidste er en bestemmelse om, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland, en om at loven skal træde i kraft 1/7 2008 og endelig en om at overtrædelser af regler fastsat i medfør af loven og af de påbud eller forbud, der måtte blive udstedt, kan straffes med bøde eller fængsel i indtil 2 år.

De fem første §§'er indeholder udelukkende bemyndigelser til ministeren for Sundhed og Forebyggelse:

- Ministeren bemyndiges til at udstede regler om »besiddelse, fremstilling, anvendelse, opbevaring, køb, salg og anden form for overdragelse, distribution, transport og bortskaffelse« af de stoffer, som endnu ingen helt ved hvad er.
- Ministeren bemyndiges til at udstede påbud og forbud.
- Ministeren bemyndiges til at indhente oplysninger hos andre offentlige myndigheder.
- Ministeren bemyndiges til at samkøre også personoplysninger i kontroløjemed.
- Ministeren bemyndiges til at afskære klageadgang, hvis han henlægger sine beføjelser til en myndighed eller institution under hans område.

- Ministeren bemyndiges til efter forhandling med vedkommende anden minister at henlægge alle sine beføjelser til denne anden minister eller en institution under denne anden minister.
- Ministeren bemyndiges til at foretage ransagning uden retskendelse af offentlig eller privat ejendom. Dog ikke ejendom, der udelukkende anvendes til privat beboelse.
- Ministeren bemyndiges til at foreskrive straf af bøde eller fængsel indtil 2 år for overtrædelse af de regler, ministeren er bemyndiget til at fastsætte.

Med beskrivelsen af de nævnte bemyndigelser, har jeg gengivet lovforslaget i dets fulde udstrækning. Der er ingen indholdsmæssige regler udover dette.

Som det er fremgået er det derfor ikke muligt at sige noget om indholdet af de regler, ministeren må forventes at udstikke. Vi ved ikke hvilke stoffer, der er tale om og vi ved ikke hvilke handlinger, man regner med at regulere. Af bemærkningerne til loven kan man se, at ministeren forestiller sig en tilladelsesordning for visse virksomheder. Loven indeholder imidlertid intet om en sådan tilladelsesregulering. Vi kan også af bemærkningerne se, at det ikke som udgangspunkt er meningen, at ministeren helt skal afskære klager over underordnede myndigheders afgørelser, men der er ingen begrænsninger i lovteksten. Af bemærkningerne fremgår også – beroligende – at det almindelige princip om proportionalitet mellem indgreb og formål naturligvis skal respekteres. Men da formålet jo er bekæmpelse af terrorisme er intet indgreb vel for vidtgående?

Når flertallet af Folketingets partier er indstillet på at støtte dette lovforslag skyldes det efter udtalelserne under 1. behandlingen tre ting: For det første: Terrorismen skal bekæmpes. For det andet: der kommer hele tiden nye stoffer, der kan bruges til (biologisk/bakteriologisk) terrorisme og for det tredje: vi har tillid til ministeren.

Uden ligefrem at svinge sig op til at hævde, at det kan være yderst vanskeligt at få øje på grundlovens § 3 i dette lovforslag – det er den bestemmelse, der taler om magtens tredeling, og at det er Folketinget, der lovgiver – kan man i hvert fald hævde, at Folketinget med forslaget er indstillet på at udstede en blanco-check af dimensioner.

Vi får i bemærkningerne at vide, at lovforslaget er en udmøntning af regeringens handlingsplan for terrorbekæmpelse fra november 2005 og vi får at vide, at der har været to arbejdsgrupper, der blandt andet skulle have set på dette område. Set i det lys må det give anledning til undren såvel som bekymring, at det ikke i al den tid har været muligt at udarbejde nogle retningslinjer for ministerens beføjelser. Vel kan der hele tiden dukke nye stoffer op, som nogle sagkyndige skal tage stilling til – men måden at føre tilsyn, udstede autorisationer, beskrive hvilke grunde, der kan bevirke hvilke indgreb, om man skal kunne kontrollere al togtrafik eller have faste, uddannede kontrolpersoner knyttede til samtlige laboratorier i Danmark – er vel ikke forhold, der forandrer sig så hurtigt, at det ikke er muligt at lade Folketinget regulere dette. Man kunne tværtom mene, at det netop er sådanne ting, Folketinget skal tage stilling til.

Man kan også udtrykke det sådan, at hvis det er muligt for en minister at udstikke regler, herunder forbud og påbud om overholdelse af disse regler og endda straf for tilsidesættelse af dem – ja så må det også være muligt for den samme minister at udarbejde et lovforslag, som Folketinget kan tage stilling til. Når det er gjort, kan man sagtens – og uden større retssikkerhedsmæssige betænkeligheder – bemyndige ministeren til f.eks. at føje nye stoffer på en liste, såfremt stofferne er af tilsvarende farlighed som stofferne på den liste, som Folketinget har godkendt. På denne måde ville man kunne reagere hurtigt, når og hvis nye stoffer dukkede op, man ville kunne forebygge terrorisme, og man ville tilgodese retssikkerheden på normal vis uden alene at forlade sig på personlig tillid til en given minister.